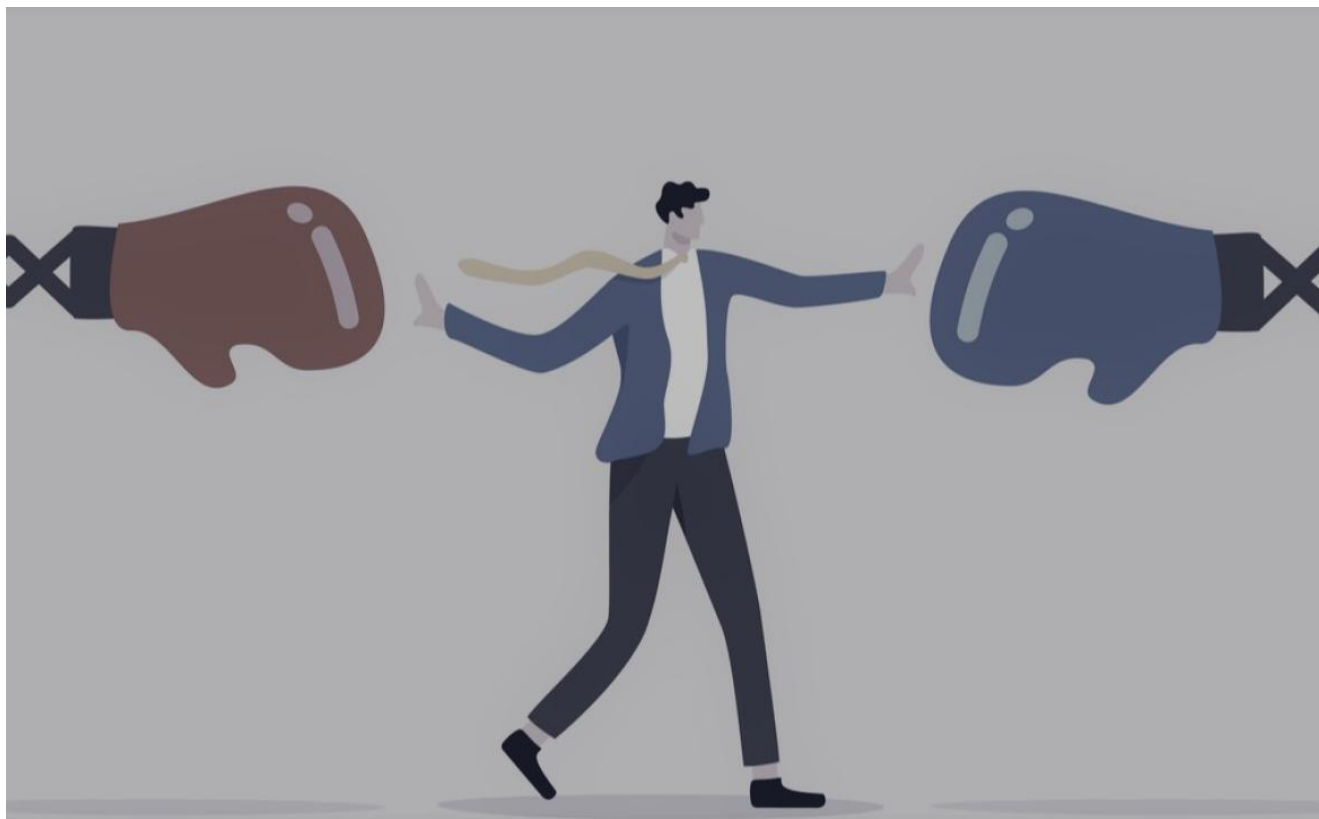

Vahekohtu ja kohtu vahe ehk mille poolest erineb arbitraaž tavalisest kohtumenetlusest?

Lisaks tavapärasele kohtusüsteemile on vaidlusi võimalik lahendada ka vahekohtus ehk arbitraažis. Tihti kasutavad seda võimalust just suuremad ettevõtted, kelle jaoks on olulised kiirem lahendus ja sektorispetsiifilised teadmised. Siiski pole üks variant teisest olemuslikult parem, vaid variandi sobivus oleneb olukorrast ja isiklikust eelistusest. Teema lihtsustamiseks on allpool loetletud mõned olulisemad erisused kahe institutsiooni vahel.

Menetlusreeglite paindlikus

Kohtumenetluses ei ole pooltel võimalik valida, milline menetluskord rakendub või kes kohtu mõistab – need reeglid on seadusega ette määratud. Arbitraaži puhul on pooltel aga suurem valikuvabadus. Enamasti valivad pooled juba enne vaidluse teket omavahelises lepingus, millise vahekohtu reegleid nad kohaldada soovivad või kuidas toimub vahekohtunike valik. Näiteks lepivad pooled tihti kokku, et mõlemad pooled saavad valida ühe vahekohtuniku, kes siis omakorda valivad üheskoos kolmanda – tagades seega paneeli suurema erapooletuse.

Ekspertiis

Sealjuures võivad pooled leppida ka kokku, et arbiitriteks valitakse isikud, kellel on varasem kogemus vastava sektori vaidluste lahendamisel – näiteks valitakse energiasektori vaidlust lahendama isikud, kes teavad juba varasemalt, kuidas tehniliselt toimub elektrijaama ühendamine võrguga. See võimaldab pooltel ka kiiremini asuda sisulise vaidluse lahendamisele, hoides seeläbi kokku nii aega kui kulusid.

Kiirus

Vahekohtu menetlus võib tihti kulgeda kiiremini kui kohtumenetlus. Kuna arbitraaži puhul on pooltel enamasti piiratud edasikaebamise õigus, võimaldab see reeglina jõuda lõplikule lahendusele kiiremini. Sealjuures aitab kiiremale lahendusele kaasa ka asjaolu, et vahekohtu kasuks otsustanud pooled on juba seda valikut tehes näidanud üles soovi teatavale koostööle vaidluste lahendamisel, mis läbi on ka vaidluste lahendamise protsess enamasti keskmisest konstruktiivsem. Vaidluse kiirem lahendumine aitab mõnigi kord säilitada ka omavahelisi majandussuhteid, mis ei pea ühe erimeelsuse pärast tingimata lõppema.

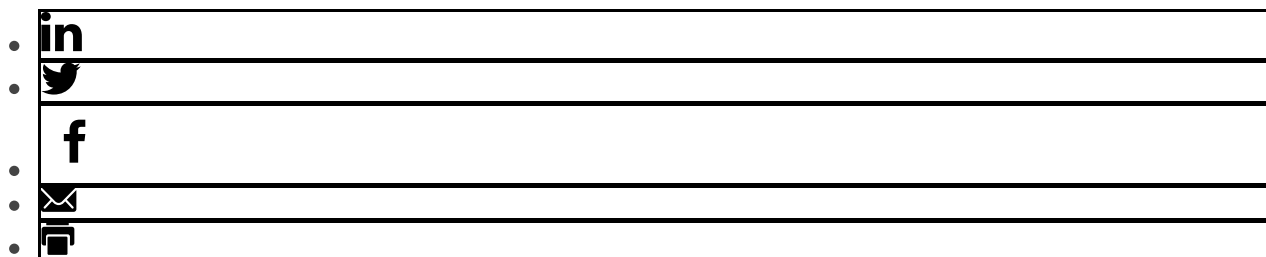
Otsuse lihtsam täitmine väljaspool EL-i

Kui lepingupartner paiknev väljaspool Euroopa Liitu, on vahekohtumenetlusel selge eelis. Kohtuotsuste täitmine meist väga erineva õiguskorraga välisriigis võib olla keeruline ja sageli isegi võimatu, kuid vahekohtu otsuseid tunnustatakse rohkem kui 80% maailma riikides.

Kuigi ülalkirjeldatust võib jääda mulje, et arbitraaž on alati parim lahendus, ei ole see siiski sobilik kõikide vaidluste lahendamiseks. Nagu ülal mainitud, on vaidluse lahendamiseks vahekohtus vajalik poolte varasem kokkulepe, et vaidlust lahendatakse vahekohtus, ja kohalduvate reeglite valik. Oma igapäevaelus ei näe me tihti ette võimaliku vaidluse toimumist või ei ole meile nii oluline, et vaidluse lahendaja tunneks spetsiifilist sektorit. Kui vaidlus pole just piiriülene, ei ole pooltel ilmselt ka midagi selle vastu, et kohaldub nende riigi menetluskord. Piiriülese ettevõtete vahelise vaidluse korral võib aga just arbitraaž olla parim lahendus.

See, kuidas võimalikku tulevast vaidlust lahendada, tasub läbi mõelda lepingu sõlmimisel. Kui vaidlus on juba õhus, on kokkuleppe saavutamine sageli juba raskem.

(Autor: Gerda Grauberg)

TRIINU HIOB
VANDEADVOKAAT, PARTNER

(+372) 66 76 440

TRIINU.HIOB@NJORDLAW.EE